

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Petri Leurenii Societatis Jesu, SS. Theologiæ
Doctoris, & SS. Canonum Professoris Vicarius Episcopalis,
Sive Tractatus Quaternarius Per Quæstiones & Responsa
Canonica Deductus**

Leuren, Peter

Coloniae Agrippinae, 1708

623. Quænam aliàs Archidiacono tribuantur nomina & tituli.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74203)

TRACTATUS IV.
DE
ARCHIDIACONO.
CAPVT PRIMVM.
DE NOMINE, DIGNITATE, QUALITATIBVS ARCHIDIACONI,
EORUMQUE NUMERO.

Questio 621. Vbi nam, & à quibus materia hæc de Archidiacono ex professo tractetur?

Respond. Exstat in Jure Canonico specialis titulus, nempe 23. l. 1. de officio Archidiaconi. ad quem locum materiam hanc plenissime tractant Laym. in singula memorati tit. Capita. Fagn. in c. ad hæc. & in c. significasti. ad eundem rit. Pirh. §§. duobus. Tellez. Gonz. nec non ceteri, qui ordinatè in singulos Juris Canonici titulos & Capita commentantur. Præter hos hanc quoque materiam ex professo prosequuntur Azor. Inst. mor. p. 2. l. 3. c. 14. Lotterius de re beneficiaria. l. 3. q. 7. à num. 33. & l. 1. q. 16. à num. 106. & q. 28. à num. 119. Garc. de benef. p. 7. c. 7. num. 36. Card. Tusch. Lit. A. concl. 482. Riccius in collect. decis. p. 5. collect. 1618. Barbof. jur. eccl. l. 1. c. 24. Conrad. in templ. omn. iudic. l. 2. c. 8. Durand. in Specul. iuris l. 4. sub rit. de off. Archid. Michael Ferrus tract. de præcedenti eccl. q. 5. per tot. Didac. de Narbon. de arat. ad omnes actus hum. requirit. ann. 25. q. 61. Sebast. Cæsar. de eccl. hierarch. p. 3. d. 12. §. 1. Germon. de Sacror. immunit. l. 3. c. 3. Anton. Fabric. in pr. eccl. benef. tit. de benef. cum Dignit. à num. 23. Pignat. in consult. suis sparsim. Laurent. Drip. in suo Specul. Archid. & alii plures apud Barbosam.

Questio 622. Vnde nomen Archidiaconi, & quid importet?

Respond. Nomen hoc deductum & compositum ex vocalibus Græcis ἀρχος, quod principium, & δίακονος quod ministerium sonat. Fermosin. ad rubric. de off. Archid. Fagn. in c. ad hæc. cod. tit. n. 7. Barbof. loc. cit. num. 1. & alii passim post Host. in sum. h. t. §. & unde dicatur. Importat Diaconorum seu ministrorum primum & veluti præfectum AA. idem u. citatis. Pirh. ad h. tit. n. 1. Azor. p. 2. l. 3. c. 14. q. 1. Quippe jam à temporibus

Apostolorum in urbibus singulis, quibus præficietur Episcopus, septem constituebantur diaconi (ut dicitur c. Diaconi. il. 2. dist. 93.) ex quibus antiquior appellabatur Archidiaconus, cujus officium erat, ut ceteri diaconi rite suo munere fungerentur. Azor. loc. cit. & ex eo Pirh. loc. cit. item imperare hypodiaconis, eosque ad altaris ministerium instruere, bona ecclesiastica (ut colligitur ex cap. 6. Act. Apostolor.) administrare & dispensare. Laym. ad c. 1. h. t. num. 1. & ex eo Pirh. loc. cit.

Questio 623. Quenam aliis Archidiacono tribuantur nomina & tituli?

Respond. primò: Vocatur oculus Episcopi. Lotter. l. 3. q. 7. num. 33. Fagn. in c. ad hæc. h. tit. n. 26. Barbof. cit. c. 24. n. 12. Sbroz. de off. Vicar. l. 1. q. 36. num. 10. juxta expressum textum c. Diaconi il. 1. dist. 93. & c. Diaconi il. 2. ead. dist. & c. ad hæc. h. t. & Trident. sess. 24. c. 12. de reform. Idque quia Vice-Episcopi cuncta observat & circumlustrat, ut Lotter. loc. cit. sive quia per Episcopatum prospiciens, quæ corrigenda viderit, corrigit & emendat, ut Fagn. loc. cit. juxta quod dicitur cit. c. Diaconi. il. 1. aberrantes & circumlustrantes verecundis oculis actus totius ecclesiæ & perferuntantes diligentius, si quem videant vicinum fieri precipitio, & proximum esse peccato, ut referant ad Episcopum &c.

2. Secundò dicitur Vicarius Episcopi natus. Barbof. jur. eccl. l. 1. c. 24. n. 34. Card. de Luca de benef. d. 46. n. 5. Laym. in c. 1. h. t. n. 3. Cuch. Inst. major. l. 2. tit. 9. de off. Archiepisc. num. 10. ed quòd à lege ipsa nullo facto aut ministerio Episcopi constituatur Vicarius. Barbof. loc. cit. sive quia Archidiaconus ipso jure est Vicarius Episcopi, dum Vicariatùs officium ipsi dignitati Archidiaconali ita à jure, seu ex privilegio Canonis annexum sit, ut ei auferri nequeat Laym. loc. cit. Fagn. in c. ad hæc. h. t. n. 32. Unde

X

3. Ter-

3. Tertio dicitur quoque Vicarius Episcopi intitulus & perpetuus. Laym. *loc. cit.* item legitimus. Laym. *ibid.* veluti à lege seu jure factus & constitutus. Sbroz. *loc. cit.* num. 15. Lotter. *l. 1. q. 28. num. 119.* Laym. Fagn. *ll. cit.*

4. Quarto dicitur à Lott. *l. 1. q. 28. n. 129.* Vicarius specialis Episcopi; eò quòd sit Vicarius cum limitata facultate ad duo tantum contenta in *c. 1. de off. Archid.* cum tamen textus citati *cap. sic* habeat: ut Archidiaconus post Episcopum sciat se Vicarium esse ejus in omnibus, & omnem curam in Clero (tam in urbe positurum quam in vicariis, qui per parochias habitare non solum ad se pertinere, sive de eorum conversatione sive honore & restauratione Ecclesiarum, sive doctrina ecclesiasticorum vel ceterarum rerum studio & delinquentium rationem coram Deo redditurus est &c. Verum dilucidantur hæc omnia melius per sequentes quæst.

Quæstio 624. In quo Archidiaconus (maxime consideratus secundum statum illius antiquum, seu secundum potestatem & jurisdictionem, quâ pollebat antiquitus vigore antiquorum Canonum, qua de cetero hodie dum, ut dicitur postea, valde sunt imminuta) differat à Vicario generali Episcopi?

1. **R**esp. Differentiam illam facile ex jam dictis colligi. Nam primò, ut dictum, cum Vicariatus officium à jure annexum sit inseparabiliter Archidiaconatus, nequaquam ad illud Archidiaconus ab Episcopo assumitur. Dum è contra ab homine nempe Episcopo (etsi juxta institutionem & auctoritatem Canonum) constituitur Vicarius generalis, estque ab eo ad nutum amovibilis; adeoque merè temporalis & non intitulus. Barbol. *loc. cit.* num. 36. Pirh. *ad h. r. n. 2.* Laym. *ad c. 1. h. r. num. 3.* citans Butrio *ad c. ad hac. h. r.* Sbroz. *de off. Vicar. l. 1. q. 3. num. 15. & 16.* Host. *in sum. tit. de off. Deleg. num. 2.*

2. Secundò (quod ex præcedente sequitur) quòd Archidiaconi jurisdictio ordinaria directè proveniat à lege, indirectè & mediatè ab homine, quatenus nimirum Episcopus instituit Archidiaconum, aut electum ab aliis confirmat, cui dein sic instituto vel confirmato, tribuitur à lege ipsa, ut dictum, jurisdictio. Vicarii verò generalis seu Officialis jurisdictio (etsi & ipsa sit ordinaria) immediatè & directè proveniat ab Episcopo create & instituite Vicarium, indirectè verò à lege seu Canone, quatenus nimirum Canones dant Episcopo potestatem seu auctoritatem, Vicarium generalem cum jurisdictione ordinaria (cum alioquin, ut Maranta *de ordin. judicior. p. 4. disp. 5. num. 51.* citatus à Laym. & AA. communitè in *l. penult. ff. de Judic.* nullus inferior Princeps officium suum seu jurisdictionem suam rotam alteri committere possit) Laym. & Pirh. *ll. cit.* ex Hostienf. *loc. cit.*

3. Tertio: quòd Archidiaconus officium habet ab Episcopi officio separatum, ejusque officium Episcopus ipse exercere non possit. Vicarius verò generalis exequatur ea, quæ aliàs ad Episcopum ex officio pertinent, & ab eo exerceri possent ac deberent; quibus tamen Episcopus ob plurimas occupationes deservire non potest. Barbol. *cit. c. 24. n. 36.* citans Narbon. *de appellat. à Vicar. ad Episc. p. 1. num. 96.*

4. Quarto: quòd Archidiaconus propriam jurisdictionem, etsi inferiorem & subordinatam Episcopo, adeoque & propriam veluti tribunal habeat, à quo juxta *c. referent. 7. de prob.* ad Episcopum appellari potest. Vicarius verò generalis & Episcopus unum tribunal seu consistorium habeant, cui nomine Episcopi præest Vicarius; adeoque juxta *c. 2. de consuetud. in 6.* ab eo ad Episcopum appellari non possit. Laym. Pirh. *ll. cit.* citantes Hostienf. *ubi ante.* Card. Tusch. *v. Vicarius concl. 482. n. 20.*

Quæstio 625. In quo differat Archidiaconus ab Archipresbytero?

Resp. In eo, quòd Archidiaconus gerat vicem Episcopi quòd ad jurisdictionem: Archipresbyter gerat vicem Episcopi quòd ad divinorum celebrationem, Fagn. *in c. ad hac. num. 9. ex Jo. And. in c. 1. de off. Archipresb. n. 1.* Quòd idem vult Card. de Luca. *de benef. d. 46. n. 5.* dum Archidiaconum dicit Vicarium natum Episcopi in temporalibus, seu jurisdictione temporalis; Archipresbyterum Vicarium natum Episcopi in spiritualibus. Verum hæc differentia constabit melius ex dicendis infra accuratius de officio & potestate Archidiaconi.

Quæstio 626. Num Archidiaconatus sit beneficium, cui incumbat cura animarum?

1. **R**esp. primò: esse beneficium. Laym. *Theol. moral. l. 3. t. 2. c. 4. n. 4.* ubi inter beneficia duplicia media numerat Archidiaconatum. Azor. *Inst. mor. p. 2. l. 3. c. 14. q. 4. & q. 5.* ubi expressè: Archidiaconus est constitutus in dignitate, quæ est beneficium ecclesiasticum. Siquidem beneficium respectu dignitatis ecclesiastica (qualis, ut dicitur *quæst. seq.* est Archidiaconatus) personatus & beneficii simplicis genus est; dum rectè dividitur beneficium in duplex & simplex. &c. Laym. *loc. cit.*

2. Resp. secundò: dum ex consuetudine seu usu excommunicare, suspendere, interdicere, vel etiam visitare & inquirere, quæ corrigat, potest Archidiaconus, incumbere quoque ei curam animarum, minùs rigidè accipiendò tò curam animarum; prout nimirum non solum importat jurisdictionem seu potestatem in foro interno seu penitentiali; sed & competit jurisdictioni in foro externo ecclesiastico consistenti in potestate ferendi censuras ecclesiasticas & absolvendi ab iis, nec non visitandi, inquirendi &c. Fagn. *in c. ad hac. h. r. n. 28.* Pirh. *ad h. r. n. 5.* citans Sylv. *v. Archidiacon. n. 5.* Azor. *loc. cit.* citans Jo. And. Abb. & gl. *in c. dudum. il. 2. de elect.* ubi expressè ait Pontifex: Cum in jure confessus fuerit, quòd Archidiaconus Ambianensis de consuetudine suspendit, excommunicat & absolvit Presbyteros & Priores, parochiales ecclesias interdicit, nec non Archidiaconus visitat & inquiret, quæ viderit inquirenda, & procuraciones ratione visitationis recipit, evidenter apparet, quòd curam animarum habeat annexam &c. Quòd etiam referendum, quòd dicitur *c. 1. h. r.* habere curam in Clero; tam in urbe positurum, quàm qui parochias habitant, & delinquentium rationem coram Deo redditurus sit.

Quæstio